ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

DOI: 10.15587/2706-5448.2026.352430

РОЗРОБКА МЕТОДОЛОГІЇ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПРОЄКТІВ В ГАЛУЗІ ІТ (стор. 6–20)

Остапець А. О., Парасій-Вергуненко І. М., Безверхий К. В., Матюха М. М., Юрченко О. А.

Об'єктом дослідження є методологія аналізу фінансових ризиків ІТ проєктів, пов'язаних з дотриманням організаціями загальноєвропейської регуляції щодо захисту персональних даних (GDPR).

У цій роботі авторами здійснено оцінку фінансових ризиків двох проєктів, що можуть розглядатись і аналізуватись менеджментом організацій задля приведення існуючого програмного забезпечення та процесів до відповідності вимогам вищезазначеної регуляції GDPR. Першим з проєктів, що розглядаються організацією, є розробка відповідного програмного забезпечення для зберігання, захисту та обробки персональних даних користувачів зусиллями окремо створеної команди спеціалістів всередині організації з можливістю подальшої комерціалізації розробленого продукту шляхом продажу партнерам та іншим клієнтам готового пакету програмного забезпечення та послуг. Другим розглянутим рішенням є проєкт, в якому відповідальність за обробку, зберігання та захист персональних даних передається третій стороні та організація купляє готовий пакет програмного забезпечення та відповідних послуг в неї.

Результатом проведеного аналізу фінансового ризику вищезазначених проєктів є те, що менш ризикованим і фінансово обґрунтованим в контексті довготривалої перспективи є проєкт власної розробки програмного забезпечення, оскільки він забезпечує в 231 раз меншу ймовірність виходу за бенчмарк запланованого бюджетування порівняно з альтернативним проєктом.

Описані в роботі методики аналізу можуть бути використані для оцінки фінансових ризиків проєктів не тільки у підприємствах галузі ІТ, а й після певної адаптації – в інших суб'єктах господарювання.

Ключові слова: аналіз ризиків, Загальний регламент про захист даних (GDPR), ІТ проєкт, метод Монте-Карло, фінансовий аналіз.

DOI: 10.15587/2706-5448.2026.352711

ВИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РИНКУ БІОХАКІНГУ ТА БІОІННОВАЦІЙ НА ОСНОВІ РИНКОВИХ ТРЕНДІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО БІЗНЕСУ (стор. 21–33)

Андрющенко А. Д., Лєзіна А. В., Колибо Д. В., Гуріна Г. С., Гавриш К. В., Мазур Н. А., Кушнір О. К., Кирилюк О. В.

Об'єктом дослідження обрано процес венчурного інвестування в біохакінг як складової фармацевтичного бізнесу, що уособлює розвиток означеного ринку. У зв'язку з тим, що дослідження потребують значних капітальних інвестицій, варто детально та ретельно вивчати питання фінансових вкладень та отримання доходів від означених процесів. У даній роботі запропоновано комплексний економічний аналіз індустрії біохакінгу як сучасного інвестиційного інструменту. Здійснено опис і аналіз узгодженості прогнозу високого зростання з основними статистичними ризиками, що властиві біотехнологічним підприємствам. Основою для гіпотези стала багатогранна методологія щодо аналізу розвитку ринку інвестицій у біохакінг. Для аналізу було обрано дослідження показників успішності клінічних випробувань і розробки медичних препаратів FDA від фази I до затвердження. Результати ґрунтуються на оцінці ринку капіталу біотехнологічних компаній світу після IPO з 2020 року. Отримані результати підтвердили гіпотезу швидкого зростання ринку зі складним річним темпом 19,09% з 2025 року по 2034 рік (прогностично). Але існує досить низький загальний показник клінічних досягнень, близько 9,06% між I фазою та остаточним затвердженням препаратів, з урахуванням найбільшого відтоку досліджень між II та III фазами (лише 31% успіху). Найкраще значення отримано для рідкісних захворювань (близько 25,0%), найгірше для онкологічних досліджень (5,1%). Результати вказують на те, що більша частина інвестицій (близько 56%) закінчується їхньою втратою. У результаті визначено, що біохакінг наразі є високо ризикованим та одночасно високопродуктивним напрямком, який має кардинально іншу природу інвестування. Саме тому інвестування має спиратись на ретельний, обґрунтований, достовірний аналіз даних та оцінку клінічного портфелю з врахуванням диверсифікованих ризиків.

Ключові слова: біохакінг, інвестиційний аналіз, клінічні випробування, біотехнологічні IPO, управління ризиками, економіка довголіття.

DOI: 10.15587/2706-5448.2026.352859

РОЗРОБКА ІНТЕГРОВАНОЇ МОДЕЛІ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ЗАСАДАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ТА ШЕРИНГОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ (стор. 34–44)

Перерва П. Г., Кобєлєва Т. О., Robertas Keršys, Karyna Moroz, Viktor Kniaz, Szabolcs Nagy, Косенко О. П., Ткачова Н. П., Косенко А. В., Ткачов М. М.

Об'єктом дослідження є процес формування та розвитку сучасного підприємництва в умовах переходу від лінійної моделі до циркулярної та шерингової економіки, які в цей час орієнтовані на принципи сталого розвитку.

У роботі проаналізовано сучасний стан і перспективи розвитку підприємництва, яке працює за принципами замкнених виробничих циклів, продовження життєвого циклу продукції та повторного використання сировини та матеріалів. Запропоновано інтегровану модель підприємництва на засадах циркулярної та шерингової економіки. Розглянуто теоретичну та практичну сутність цих моделей економіки, дістали подальшого розвитку принципи їх побудови, сформовано суттєві відмінності від традиційних положень лінійної економіки. Обґрунтовано, що поступовий перехід від лінійної економічної моделі господарювання до циркулярних і шерингових моделей економіки продиктований наявністю екологічних викликів, а також обмеженістю природних ресурсів. Досліджено тенденції у сфері шерингового бізнесу, що базуються на спільному користуванні ресурсами власника активу та інших споживачів. Проаналізовано та узагальнено світовий досвід упровадження цих підходів та розглянуто перспективи їх розвитку. Визначено, що за останні 10 років використання концепції циркулярної економіки в світі збільшилося в 15 разів (з 0,8% до 12% підприємств), а концепції шерингової економіки – в 10 разів (з 0,2% до 2%). Результати дослідження підтверджують наявність інтеграції теоретичних та практичних положень циркулярної та шерингової економіки в світові бізнес-моделі. Це сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів, підвищує рівень конкурентоспроможності підприємств та створює стабільні соціальні та екологічні вигоди. Запропоновано практичні рекомендації для українських підприємців, використання яких допоможе адаптувати сучасний бізнес до світових трендів збереження ресурсів в рамках європейської інтеграції та післявоєнного відновлення економіки.

Ключові слова: підприємництво, циркулярний та шерингoвий бізнес, сталий розвиток, інтегрована бізнес-модель, інформаційний потенціал, відновлювальна енергетика

ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА

DOI: 10.15587/2706-5448.2026.352178

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ РИЗИКО-ОРІЄНТОВАНОЇ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ (стор. 45–52)

Марчук У. О., Гуцаленко Л. В., Бондар М. І., Гуменна-Дерій М. В., Царук Н. Г.

Об'єктом дослідження є процес формування комплексної ризик орієнтованої системи аналізу фінансової результативності виноробних підприємств. Формування вказаної методики забезпечуватиме системну ідентифікацію, кількісну оцінку та інтеграцію ризиків на всіх етапах ланцюга створення вартості. Наявні підходи обмежують можливості сформувати профіль ризиковості операцій та обґрунтувати ефективні управлінські рішення в умовах нестабільності. Традиційні методи аналітичної оцінки не дозволяють відобразити багатовимірність ризик-факторів та комплексний характер впливу на зміну ефективності. Використання інтегрального критерію ризику забезпечує більш точне прогнозування тенденцій фінансової результативності, підвищуючи ефективність системи управлінського контролю та здатність галузі оперативно реагувати на зовнішні та внутрішні чинники впливу. Розроблена методика оцінювання ризику фінансової результативності підприємств виноградарства та виноробства на основі нормалізованих індикаторів та інтегральних критеріїв дозволила окреслити динаміку ризику та ключові параметри невизначеності. Оцінювання здійснювали в розрізі сортів винограду та підприємств за п'ятирівневою шкалою, та найкритичнішим визначено 2019 рік. Найвищий ризик у Каберне 2024 і Ркацителі 2024: Аліберне 2024 – мінімальний; Мерло 2024 – середній. Інтегрована оцінка середнього ризику формує єдину інформаційну модель, яка підтримує стратегічні рішення та посилює конкурентоспроможність. Прикладний характер дослідження визначається спрямуванням на підтримку управлінських рішень у системі фінансово-економічного управління виноградно-виноробними підприємствами. Методика інтегральної оцінки ризику забезпечує ідентифікацію та кількісне вимірювання ризиків на всіх етапах ланцюга створення вартості, що дозволяє виявляти критичні фактори фінансової результативності та обґрунтувати оптимізацію виробничих і витратних параметрів.

Ключові слова: аналітична оцінка, управлінський облік, виробництво винограду, виноробні підприємства, оцінка ризику, фінансові результати.

DOI: 10.15587/2706-5448.2026.352882

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ОСНОВНИХ ПЕРЕДУМОВ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ ФІНАНСОВИХ ЕКОСИСТЕМ (стор. 53–62)

Манойленко О. В., Кузнецова С. О.

Об'єктом дослідження є процес формування цифрових фінансових екосистем у контексті трансформації глобальної фінансової архітектури. Проблемою є прогалини у формуванні цифрових фінансових екосистем при трансформації глобальної фінансової архітектури під впливом технологічних інновацій. Це пов'язано з запровадженням блокчейн технологій, смарт-контрактів, інтелектуальних агентів (основаних на запровадженні систем штучного інтелекту), мультіпротокольності фінансових технологій, відсутності уніфікованих стандартів і регуляторних норм. Системний підхід, структурно-функціональний, порівняльний та інституційний аналіз, а також методи трендового аналізу виступають методичною основою даного дослідження, реалізовані на базі статистичних даних баз даних Statista та звітів McKinsey & Company. На основі узагальнення кількісних і порівняльних оцінок ідентифіковано та проаналізовано основні тенденції трансформації світової фінансової архітектури. Систематизовано інституціональні зміни фінансового ринку на основі запровадження децентралізованих фінансових технологій (DeFi) та впровадження регуляторного стандарту ISO 20022. Визначено ключові бар'єри трансформації сучасної фінансової архітектури, виділено напрями їх подолання на основі розвитку гібридних фінансових рішень, міжнародної уніфікації стандартів і регуляторних норм. Обґрунтовано концепцію формування гібридної фінансової архітектури (CeDeFi) і цифрових фінансових екосистем, що поєднує переваги децентралізації та інновацій із надійністю традиційної фінансової системи. Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів для формування ефективних стратегій розвитку цифрових фінансових екосистем, удосконалення регуляторної політики та прийняття управлінських рішень фінансовими інститутами й фінтех-компаніями.

И цифрові фінансові екосистеми, фінансова архітектура, фінансові технології, гібридна фінансова архітектура.

DOI: 10.15587/2706-5448.2026.353171

РОЗРОБКА МОДЕЛІ ОБРОБКИ ДАНИХ НЕРУХОМОСТІ НА ОСНОВІ СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ З ВИКОРИСТАННЯМ GEOAI (стор. 63–70)

Кобзан С. М., Поморцева О. Є., Паньків В. В.

Об'єктом дослідження є геоінформаційні системи (ГІС), які використовуються на ринку нерухомості. Одним з найбільш проблемних місць аналізу інформації на ринку нерухомості є відсутність прив'язки географічної складової до вартості об'єкту нерухомості. Це призводить до спрощеного уявлення про ринкові процеси, знижує точність оцінювання та значно ускладнює методи прогнозування на ринку нерухомості. В ході дослідження використовувалися методи системного аналізу та методи геостатистики для проведення трансформації даних з дискретної до континуальної форми представлення при обробці масивів даних. Додавання просторової складової до відомостей про об'єкт нерухомості та актуалізація даних онлайн надає змогу для створення ланцюжків закономірностей та створення прогнозних сценаріїв в найкоротший проміжок часу. Розроблена узагальнена схема обробки великих масивів даних у поєднанні з блок схемою алгоритму геопросторового штучного інтелекту (GeoAI). Це дозволить розробити повноцінну модель геоінформаційної системи із адаптивною функцією штучного інтелекту. Це у свою чергу дозволить користувачам оперативно обробляти інформацію для прийняття важливих інвестиційних рішень. У роботі проаналізовано сучасні ГІС з функцією штучного інтелекту, які використовуються для вирішення різноманітних завдань, пов'язаних з світовими ринками нерухомості. Запропонований підхід поєднання ГІС та штучного інтелекту дасть змогу обробляти лавиноподібні масиви даних набагато швидше в майбутньому. Така схема відображає загальну структуру взаємодії між ГІС, масивами вхідних/вихідних даних та нейронною мережею, яка використовується для аналізу й прогнозування просторових процесів. Проведені практичні розрахунки показали, що завдяки залученню GeoAI час на обробку великих масивів даних зменшується більш ніж у 10 разів.

Ключові слова: геоінформаційна система, штучний інтелект, нерухомість, девелопер, стейкхолдер, машинне навчання.

РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

DOI: 10.15587/2706-5448.2026.352193

ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ ІННОВАЦІЙ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ (стор. 71–78)

Давидюк О. М., Швидка Т. І., Остапенко Ю. І., Тарасов О. В., Битяк О. Ю.

Об'єктом дослідження є система регуляторних прийомів ідентифікації публічних закупівель в Європейському Союзі, як одного із способів стимулювання інноваційного обігу. Дослідження спрямовано на вирішення питання вдосконалення конструкції цього засобу підтримки оновленим вимогам Європейського Союзу. Досліджуються напрями, способи та прийоми вдосконалення інституту публічних закупівель з метою приведення його у відповідність до реальних потреб.

Дослідженням процесів регулювання публічних закупівель інновацій в Європейському Союзі встановлено їх невідповідність реальним потребам учасників інноваційного обігу. Доведено, що ці невідповідності негативно впливають на рівень підтримки та масштабування інноваційних процесів. Обґрунтовано необхідність удосконалення регуляторного підходу до здійснення публічних закупівель інновацій в Європейському Союзі.

Запропоновано впровадження нової процедури публічних закупівель інновацій – публічного фінансового грантового забезпечення. Доведено необхідність пом'якшення вимог щодо обов'язкової наявності у складі інновації об'єкта права інтелектуальної власності. Обґрунтовано необхідність розширення кола учасників процедури публічних закупівель інновацій. Визначено необхідність зміни Директиви Європейського Парламенту і Ради № 2014/24/ЄС від 26 лютого 2014 року, Рамкової програми «Горизонт Європи»; «European Innovation Act».

Дослідження спрямоване на формування загальних теоретичних засад удосконалення регулювання публічних закупівель інновацій в Європейському Союзі. Результати цього дослідження можуть бути використані при вдосконаленні офіційних правил поширення та обігу інновацій, формування відповідних рішень органів управління, державної інноваційної політики та основою для подальших наукових досліджень зазначеної проблематики.

Ключові слова: публічні закупівлі інновацій, регулювання інновацій, інноваційні закупівлі, стимулювання інновацій.

DOI: 10.15587/2706-5448.2026.352888

ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ СТРАТЕГІЧНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ (стор. 79–88)

Свидрук І. І., Сидорчук О. Г., Миронова М. І., Клепанчук О. Ю., Козлова В. М.

Об'єктом дослідження обрано систему соціально-економічної безпеки України. Проблематика дослідження пов'язана з необхідністю вибору ефективних стратегічних рішень в умовах зростання ризиків та обмеженості інституційних ресурсів. Дослідження присвячене визначенню напрямів прийняття стратегічних управлінських рішень для посилення соціально-економічної безпеки держави в період глобальних економічних та соціальних трансформацій. Зокрема, проаналізовано інституційні рішення, спрямовані на зростання інвестиційної привабливості, регулювання міграційних процесів та лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності.

Методологічну основу дослідження склав регресійний аналіз із використанням адитивного алгоритму агрегування показників для оцінювання підсистем економічної безпеки й соціального забезпечення та алгоритму мультиплікативної агрегації для формування інтегрального показника соціально-економічної безпеки. Ідентифікацію структурного зламу екзогенного характеру та емпіричну перевірку чутливості інтегрального показника до макроекономічних факторів здійснено шляхом введення бінарної змінної за аналітичним підходом аналізу часових рядів з фіксованою точкою зламу.

За результатами багатокритеріального аналізу встановлено сильний помірний позитивний зв'язок між рівнем соціально-економічної безпеки та стратегічними рішеннями, спрямованими на підвищення інвестиційної привабливості держави (коефіцієнт кореляції $r = 0{,}638$) і помірний сильний позитивний зв'язок зі стратегічними рішеннями, спрямованими на лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності ($r = 0{,}737$). Отримані результати пояснюються домінуючим впливом інституційних та економічних чинників на формування національної стійкості в довоєнний період та обмеженою роллю міграційних процесів у короткостроковій динаміці макроекономічних показників. Інтеграція кількісної оцінки соціально-економічної безпеки з аналізом стратегічних управлінських рішень дозволила обґрунтувати пріоритетні напрями державної політики.

Теоретичне значення дослідження визначається розробленням підходу до оцінювання соціально-економічної безпеки держави, який поєднує інтегральну діагностику її стану з аналізом впливу стратегічних управлінських рішень через систему релевантних макроекономічних індикаторів. Практичне значення визначається виокремленням стратегічних орієнтирів державної політики, спрямованих на зміцнення соціально-економічної безпеки через узгоджене використання інструментів інвестиційного стимулювання, регулювання міграційних процесів та розвитку зовнішньоекономічної взаємодії.

Ключові слова: соціально-економічна безпека, стратегічні управлінські рішення, інвестиційна привабливість, зовнішньоекономічна діяльність, структурний злам, глобальна економіка.

DOI: 10.15587/2706-5448.2026.353115

ОЦІНКА СВІТОВОГО РИНКУ БДЖІЛЬНИЦТВА (стор. 89–97)

Малишев В. В., Лопух Л. Л., Яців Ю. О., Габ А. І., Шахнін Д. Б.

Об'єктом дослідження є світовий ринок бджільництва, екологічна роль і фізико-хімічні властивості якості меду та продуктів бджільництва.

Вирішена проблема узагальнення та систематизації результатів досліджень світового ринку бджільництва. Визначено, що ключовими факторами зростання ринку є попит на органічні та натуральні підсолоджувачі у сферах харчової промисловості й виробництва напоїв, чудові природні лікувальні властивості меду та продуктів бджільництва, екологічні переваги органічного землеробства.

Показано, що значними світовими викликами щодо розвитку ринку є скорочення популяції бджіл через застосування пестицидів і втрата середовища існування.

Визначено, що у 2024 році за географічними регіонами лідирував сегмент Північної Америки з часткою доходу 40,1%, за типом продукції – сегмент меду (88,2%), за застосуванням – сегмент харчові продукти та напої (39,9%), за кінцевим споживачем – сегмент харчова промисловість (54,9%), за каналами збуту – сегмент супермаркетів та гіпермаркетів (34,7%), за розподілом фінансування – сегмент профілактики захворювань бджіл (29,9%).

Визначено, що у 2023 році за сегментами обладнання домінував сегмент вулики (48,1%), за географічними регіонами – сегмент Азійсько-Тихоокеанського регіону (33,1%).

Досліджено фізико-хімічні властивості якості меду. Масова частка води в досліджених зразках (регіонів України – Київська обл., Житомирська обл., Чернігівська обл., республіка Молдова) меду коливалася в межах від 17,5% до 19,8%, діастазне число – від 15,54 до 38,59 од. Готе, електропровідність – від 0,349 Мс/см до 0,611 Мс/см, вміст відновлювальних цукрів – від 78,56% до 80,7%, що відповідає стандартам якості.

Узагальнення та систематизація даних щодо світового ринку бджільництва й експериментальне визначення фізико-хімічних властивостей меду та продуктів бджільництва дали змогу отримати нові дані з досліджуваної тематики для використання в галузі бджільництва в Україні.

Ключові слова: бджільництво, світовий ринок, сегментація ринку, екологічна роль, мед, фізико-хімічні показники.

DOI: 10.15587/2706-5448.2026.353121

ВПЛИВ ГЕОПОЛІТИЧНИХ РИЗИКІВ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ (стор. 98–107)

Кузенко Т. Б., Сабліна Н. В., Волощук М. В., Глушков О. А., Другова О. С., Шерстюк О. В.

Об'єктом дослідження є фінансова стійкість агросектору України та країн Європейського Союзу (ЄС) в умовах геополітичних і макроекономічних ризиків, що формують невизначеність функціонування агробізнесу. Проблема, що вирішувалась в роботі, полягає у відсутності уніфікованого методичного підходу до кількісної оцінки фінансової стійкості агросектору в умовах геополітичних ризиків і обмеженій порівнянності результатів між Україною та країнами ЄС. Отримані результати засвідчують статистично значущий негативний вплив геополітичних ризиків, валютної волатильності та боргового навантаження на фінансову стійкість агросектору. Установлено стійкий структурний розрив між Україною та країнами ЄС: середній інтегральний показник фінансової стійкості України становить близько 0,38, тоді як у країнах ЄС близько 0,54. Закономірності, що отримані в роботі, пояснюються впливом на агросектор України зовнішніх ризиків. Натомість високий рівень фінансової стійкості в країнах ЄС обумовлений стабільним макроекономічним середовищем, диверсифікованою структурою експорту та наявністю механізмів підтримки агробізнесу. Відмінною рисою отриманих результатів є інтеграція збалансованої панельної бази даних з розрахунком інтегрального показника фінансової стійкості на основі нормованих фінансових та інституційних індикаторів. Сфера практичного використання запропонованого інтегрального показника фінансової стійкості охоплює діяльність аграрних підприємств і системи фінансового менеджменту агросектору. Отримані результати доцільно використовувати в умовах геополітичних ризиків для оцінки фінансової стійкості, впливу ризиків і для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Ключові слова: фінансова стійкість, агробізнес, геополітичні ризики, фінансовий контролінг, кредитний менеджмент, фінансовий інжиніринг.